

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Богачик Т. С.

Студентка 1 курсу,

Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ПОЧАТОК ПРАВА НА ЖИТТЯ З ТОЧКИ ЗОРУ БІОЕТИКИ ТА СУЧАСНОГО ПРАВА

Наприкінці ХХ століття людство усвідомило, що досягти істинного прогресу без високої моралі, моральних норм та правил неможливо. Вони однозначно потрібні не тільки для того, щоб захистити кожному окрему людину, хвору чи здорову, дитину чи престарілого, але й саме життя на землі.

Актуальність теми нашого дослідження обумовлена тим, що в останні роки більше уваги приділяється праву у сферах охорони здоров'я і довілля, як галузей, що охоплюють правові норми, необхідні для створення умов щодо досягнення людьми найвищого рівня розвитку і здоров'я без шкоди біосфері в цілому.

Однією з наук, що займається цим питанням, є біоетика. Вона бере свій початок в англо-американській етико-правовій традиції й базується на повазі автономії і прав особи.

Україна, як цивілізована держава, також напрацювала філософію щодо прав своїх громадян і закріпила їх Конституцією. Так ст.3 Конституції України вказує на гуманність норм, закріплення фундаментальних людських прав, що співпадає з Міжнародною хартією прав людини, згідно з якою найвищою цінністю в суспільстві визнано людину. Життя кожного громадянина, його фізичне існування є пріоритетом для нашої держави – основним конституційним правом. Відповідно до міжнародних стандартів людського життя, воно є тією цінністю, що становить основу життєдіяльності людини.

О. Домбровська у статті «Зміст конституційного права на життя людини та громадянина» вказує, що конституційне право на життя визначається за такими принципами:

- а) визначення початку та кінця життя;
- б) охорона життя;

- в) захист людського життя державою;
- г) здатність самостійно керувати власним життям;
- д) користування соціальним благом;
- е) звернення до компетентних органів за для відновлення своїх прав при посяганні на них;
- є) перешкоджання передчасної смертності, в тому числі дитячої.

Право на життя має над галузевий характер в конституційному праві, та отримало подальший розвиток у нормах цивільного права (ст. 281 Цивільного кодексу України).

Однією з проблем, що піднімається сьогодні як науковцями-теоретиками, так і законодавцями, є питання юридичного визначення початку життя людини. Більшість вчених вважає початком життя фізіологічні пологи дитини, в тому числі передчасні чи штучні, а кінцевим моментом життя – біологічну смерть. Проте, є й певні особливості. Зокрема, в ряді розвинених країн життя людини захищене законодавчо мало не з ембріонального зародка(наприклад, у Данії, Швеції, Франції), тоді як в інших – лише після народження.

З цього приводу, згідно з дослідженнями в галузі біоетики, існують дві основні концепції: ембріональна (від лат. *embryo* – зародок) і натусіальна (від лат. *natus* – народжений). З цих термінів випливає, що початок життя визначається, відповідно, від зачаття(ембріональна концепція) та від народження(натусіальна). Прихильники ембріональної концепції вважають, що чітко встановленого моменту появи у зародка права на життя немає. Неможливо заперечити те, що право людини на життя виникає від моменту народження, хоча сам момент виникнення даного права викликає суперечки: буде це момент зачаття чи якийсь інший.

Більшість представників ембріональної концепції використовують медичні та теологічні обґрунтуванням своїх результатів. Часто ця теорія підтримується в тих країнах світу, де важливим фактором для регулювання суспільних відносин є релігійні норми. Зокрема, вона відображається у конституціях Польщі, Словаччини.

Натусіальна концепція, або, як її ще називають, концепція «умовної правоздатності», є більш прийнятною в юридичній науці. Згідно Американською конвенцією прав людини 1969 р. (ст. 4) моментом виникнення права на життя вважається момент зачаття дитини.

Сьогодні перед правниками, філософами й медиками постає багато питань, пов'язаних із етичним поєднанням сучасних досягнень науки

у сфері людського життя: вирощуванням ствбурових клітин, клонуванням, зміною статі, абортами, евтаназією. Варто наголосити, що право має гарантувати повагу до прав і свобод людини як основу того законодавства, яке б регулювало відносини у біоправовій сфері. Ознакою цивілізованості сучасному суспільстві є органічне поєднання біологічної науки та медицини з духовністю права. На нашу думку, в сучасному світі (а саме в умовах пандемії Covid 19) триває об'єднання різних видів системи цінностей: соціальних, біологічних, екологічних. Соціальні механізми щодо етичних кодексів і правових законів формуються в межах права біоетики. Забезпечення механізмів для захисту цих цінностей – першочергове завдання держав і міжнародних інституцій.

Науковий керівник: Магась-Демидас Ю. І., кандидат історичних наук, доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка, доцент кафедри прав

Гайчук О. В.

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
факультет адвокатури, 2 курс, 7 група

УКРАЇНА ЯК СУВЕРЕННА ТА НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА

У статті 1-ій Конституції України зазначено: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, правова держава.» Багато хто вважає що фактично поняття «незалежність» та «суверенітет» є майже синонімами та мають ідентичний одне одному зміст, але це не зовсім так. Державний суверенітет – це верховенство держави на своїй території і незалежність у міжнародних відносинах. Верховенство держави визначається як дія в межах власної території лише однієї публічної влади, що визначає та контролює повноваження та обов'язки всіх державних органів і посадових осіб, а також підпорядкованість даній владі всього населення території. А незалежність держави – це її непідлеглість будь-яким зовнішнім чинникам впливу влади, владі інших країн. Тобто, можемо зробити висновок, що поняття суверенітету є більш ширшим і включає в себе незалежність, останню взагалі можна вважати ознакою суверенної держави.